

BIKKAL DÉNES

Társadalombiztosítás a Felvidéken

Munkaügyi Szemle, 12. évf. (1938) 1. sz. 549–560.

Bikkal Dénes (Mosonmagyaróvár, 1896. október 6. – ?) szociálpolitikus, társadalombiztosítási szakértő. Az OTI vezetőségének tagja. Azok közé a szociálpolitikai szakpolitikusok közé tartozott, akik a legtöbbet írtak a társadalombiztosítás kérdésköréről. Bikkal kezdetektől fogva támogatta a népbiztosítás gondolatát, illetve elsősorban a mezőgazdasági népesség teljes körű társadalombiztosításának megszervezését.

A Felvidék magyarlakta területeinek visszacsatolása számos megoldásra váró kérdést vetett fel. Ezek között – a szociális problémák nagy jelentősége folytán – nem utolsó helyet foglal el a visszacsatolt területek társadalombiztosítási kérdéseinek rendezése. Az élénk meredező kérdések időszerűvé teszik annak megismerését, hogy a visszacsatolt területeken a cseh uralom alatt mily törvényes rendelkezések alapján látták el a lakosság szociális biztosítását. Mielőtt a kitűzött feladat felvázolásához hozzáfognánk, kiindulópontul szükségesnek tartunk néhány statisztikai számot lerögzíteni.

Csehszlovákia lakosainak száma 1930. évi népszámlálás szerint 14 229 536 lélek volt. Ebből a számból az elszakított magyar területekre 4 055 150 lélek esik. A 14 729 536 főből álló lakosság az utolsó tíz év átlagában a betegségi biztosítási kötelezettség alá eső munkavállalók száma mintegy 2 200 000 fő volt, vagyis az összlakosságnak kb. 15%-a. Ugyanakkor a Felvidék 4 055 000 főnyi lakosából a biztosítottak száma kb. 380 000 fő volt, vagyis a lakosság 9,5%-a. Ha a Magyarországhoz visszacsatolt területen élő lakosság számát kerekén 1 100 000 főben vesszük alapul, akkor az említett százalékarányok figyelembevételével a visszacsatolt magyar területeken lakó biztosítottak számát megközelítőleg 105 000–125 000 főre becsülhetjük. Ezek előrebocsátása után lássuk, hogy a csehszlovák uralom alatt a felvidéki lakosság mily társadalombiztosítási védelemben részesült. [...]

A Felvidéken a trianoni béke után néhány éven át az 1907: XIX. magyar törvény rendelkezései maradtak érvényben és a magyar kerületi munkásbiztosító és a vállalati pénztárak látták el a betegségi biztosítást. Csak 1924-ben került sor az addig megtartott osztrák és magyar törvényeknek hatályon kívül helyezésére s az egész Csehszlovákia területén egy egységes és általános érvényű betegségi biztosítási törvény meghozatalára. Az említett törvény időközben módosításokon ment keresztül s jelenleg Csehszlovákiában a társadalombiztosítást az 1934. augusztus 7-én kiadott egységes szövegű betegségi és öregségi biztosítási törvény szabályozza. [...]

A csehszlovák törvényen nyugvó betegségi biztosítással kapcsolatban megállapíthatjuk a következőket. A magyar törvényhozás kereteit meghaladva a csehszlovák törvények a mezőgazdasági népességre is kiterjesztik a betegségi biztosítási védelmet. Szolgáltatások szempontjából a magyar törvények nem egy segélynem tekintetében értékesebb szolgáltatásokat nyújtanak (kórházi ápolás időtartama, családtagok, stb.) Egészségesebb a magyar rendszer a járulékkulcs egységessége tekintetében, mely jobban kifejezi a nemzeti szolidaritást s ugyancsak megnyugtatóbb a biztosítottak – különösen a vándormunkások – szempontjából az egész ország területén egységes jogszabályok és alapszabályok alkalmazása.

HOSSZÚ KÁROLY

A cseh és szlovák szociálpolitika

Nép- és Családvédelem, 2. évf. (1942) 1. sz. 16–22.

Hosszú Károly cikkében a cseh és szlovák szociálpolitika produktív fordulatát elemzi, kiemelve a korábbi hiányosságokat. Igen részletesen számba veszi a különböző intézkedéseket, és arra is felhívja a figyelmet, hogy különösen a szlovák szociálpolitika a magyarországi megoldásokat tekintette mintának és egyfajta igazodási pontnak. Ez természetesen annak is köszönhető, hogy az első bécsi döntést követően visszakerült felvidéki területeken a magyar állam bevezette produktív szociálpolitikai intézkedéseit, amelyeket így a szlovák állam is tanulmányozhatott.

A cseh és szlovák szociálpolitika

A produktív segélyezés mai magyar rendszerét lényegében igazolja az új Szlovákia³⁵ szociálpolitikája, mely eddig szükségszerűen visszatükrözte azokat a hatásokat, amelyeket a fejlett és sajátos jellegű csehszlovák szociálpolitika húsz év alatt rányomott. Az új állam sok tekintetben felszámolja a csehszlovák szociálpolitika intézményeit és elhagyja módszereit, melyen nem számoltak a köztársaság keleti részének a többtől egészen elütő adottságaival. A szlovák szociálpolitika új utakat keres, módszerei csak most kezdenek kibontakozni. Mivel ez szociálpolitika a való helyzetből indul ki s nem a tőle idegen, számára használhatatlan mintákból veszi indítékait, azt vesszük észre, hogy egyre jobbak közeledik a magyar szociálpolitika alapelveihez. Mi sem bizonyítja jobban a magyar szociálpolitika helyességét, mint az a tény, hogy a Kárpát-medencében egy másik állam, bár azelőtt homlokegyenest ellenkező volt szociálpolitikája, végül is természetes földrajzi, társadalmi és gazdasági adottságok folyamánaként hasonló módszereket vesz fel. [...]

35 A továbbiakban Szlovákia névvel az 1938-ban alakult új szlovák államot, Szlovenszko névvel pedig a Versailles-i békekötés által létesített Cseh-Szlovák köztársaság Magyarországtól elcsatolt vármegyéinek területét jelöljük.